

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav jižní a centrální Asie

Historické vědy – Dějiny a kultury zemí Asie a Afriky

Soňa Bendíková

KÓTOVÉ Z MODRÝCH HOR: MÝTY A POVĚSTI

KOTAS OF BLUE MOUNTAINS: MYTHS AND LEGENDS

TEZE

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jaroslav Vacek, CSc.

Praha 2012

Obsah

1	Úvodem	3
2	Téma a cíl práce.....	3
3	Terénní výzkum a metody zpracování nasbíraného materiálu	4
4	Členění práce	8
5	Závěr	10
5.1	Transformace kótské kultury a nilgírského mikroregionu	10
5.2	Výsledky práce	11
5.3	Možnosti zaměření dalšího výzkumu	13
6	Seznam vybrané literatury.....	15
7	Přílohy	18
	Ukázka zpracování nahraného textu.....	18
	Fotografie.....	21

1 Úvodem

V předkládané disertační práci jsem se pokusila zachytit zbytky orální tradice etnika Kótů, kteří žijí v jihoindickém pohoří Nílgeri,¹ v kontextu změn regionu v posledních dvou stech letech.

Kótové v minulosti žili v symbióze s několika dalšími místními kmeny, se kterými vytvořili unikátní systém výměnného obchodu a služeb. Až do příchodu usedlíků z údolí v počátku 19. století byl tento mikroregion izolovaný. V posledních dvou stech letech s příchodem obyvatel z údolí a Angličanů do regionu došlo k výrazné proměně oblasti Modrých hor ve všech sférách života: ekonomické, společenské, kulturní i ekologické. Do hloubky se tomuto tématu věnoval ve své publikaci (1980) a člancích Paul Hockings, který se specializoval na kmen Badagů.

2 Téma a cíl práce

Práce je založena zejména na terénním výzkumu, který jsem prováděla mezi Kóty a dalšími nílgerijskými etniky v letech 2001, 2003 a 2007. V roce 2007 se terénní výzkum soustředil primárně na hledání a sběr příběhů v konkrétní kótské vesnici Kolmél. Důvodem bylo, že v této vesnici před více než sedmdesáti lety sesbíral kótské příběhy významný lingvista M. B. Emeneau a publikoval je jako čtyřdílný svazek *Kota Texts* (1944 a 1946). Nabízelo se tak srovnání starého a nového materiálu.

Disertační práci jsem napsala na základě nahrávek příběhů a dalšího filmového, fotografického a textového materiálu nasbíraného při práci v terénu.

Hlavním cílem práce je utřídit sebrané příběhy Kótů, provést srovnání příběhů sebraných před sedmdesáti lety M. B. Emeneauem² s příběhy sebranými v roce 2007, pokusit se o jejich rozbor a vystopovat, zda a jak se změny ve společnosti

---

¹ V práci užívám volně oba názvy, Nílgeri (z angl. Nilgiri) a Modré hory. Angl. podoba Nilgiri je přepis tamilského *nīlakiri*. Původ tohoto slova je však čistě sanskrtský, *nīla* = modrý, *giri* = hora (Zvelebil 1982, s. 15), odtud český název Modré hory.

² Murray Barnson Emeneau (1904–2005) byl americký indolog a lingvista, autor velkého množství publikací a spoluautor etymologického slovníku drávidských jazyků. Mimo jiné se zabýval příběhy a písněmi Todů a Kótů.

odrazily ve vyprávěních v poslední době. Příběhy jsou posléze rozebrány z hlediska stylistického, obsahového a z hlediska motivů. Práce není čistě lingvistická, nicméně předpokládám, že v budoucnu budu texty hlouběji zkoumat i z hlediska jazykového.

Shromážděný materiál je unikátní zejména proto, že většinu nahrávek jsem pořídila s jedním z posledních Kótů, který si příběhy pamatoval, a který v roce 2011 zesnul, panem S. Rámanem.

3 Terénní výzkum a metody zpracování nasbíraného materiálu

V posledních letech jsem několikrát pobývala v Modrých horách (vždy v létě 2001, 2003, 2007) a cestovala jsem po vesnicích, kde dosud žijí původní kmeny. Delší dobu jsem strávila právě u kmene Kótů. Nejprve mne zaujali svou vyspělostí, a pak jsem si začala všimnout, jak se změnil život tohoto kmene, který jsem doposud znala jenom z informací dostupných v literatuře. Protože, jak už bylo řečeno, dosud nebylo napsáno žádné souborné dílo, které by se tímto kmenem zabývalo, rozhodla jsem se ve své diplomové práci shrnout informace z dostupné literatury a data získaná při pobytu v Nílgiri. V diplomové práci jsem také poukázala na změny, ke kterým došlo během posledních dvou set let.

Při návštěvách v kótských vesnicích mě zaujala ještě jedna věc. Podle výpovědí informantů se zdálo, že by si Kótové mohli dosud pamatovat staré příběhy, které jsem znala z *Kota Texts* M. B. Emeneaua. Občas se zmínili o jednom hrdinovi, občas to vypadalo, jakoby znali příběh, který jsem jim dle *Kota Texts* vyprávěla. Uvědomila jsem si, že by bylo zajímavé zjistit, do jaké míry si příběhy pamatují a zda a jak se tyto příběhy změnil od doby, kdy je ve svých čtyřech svazcích *Kota Texts* sebral M. B. Emeneau. Zároveň mne zaujala myšlenka na další zkoumání: pokud takové „nové“ příběhy v paměti Kótů dosud existují, je třeba je najít, nahrát, sepsat a uchovat.

Moje láska k regionu a práce v něm započala v roce 2001. Odjížděla jsem do této oblasti plna očekávání, jelikož jsem o Nílgiri přečetla velké množství knih a článků od známých badatelů, kteří se věnovali této oblasti. Mezi nejvýznamnějšími můžeme uvést následující antropology a lingvisty. V první polovině dvacátého století prováděli terénní výzkum v regionu David Mandelbaum a Murray Barnson Emeneau. Výsledky svých bádání publikovali v mnoha člancích a knihách. Emeneauovy čtyřdílné *Kota Texts* (1944 a 1946) obsahují kromě sebraných příběhů kapitolu

o zvycích a rituálech Kótů, dále se Emeneau mimo jiné zabýval kóťštinou (1967, s. 64–82) či todštinou (1971). Mandelbaum (1941, s. 19–26) ve svém článku popsal změny v regionu Nílgiri. Dále se zabýval různými antropologickými aspekty (polyandrií u Kótů (1938, s. 574–583) či osobností svého informanta (1960, s. 273–308)). Ze současných badatelů, kromě výše uvedeného Hockingse, se oblasti Nílgiri věnuje například muzikolog Richard Wolf, který se specializuje na kóťskou hudbu (např. 2000/2001a, s. 141–183). V roce 2005 vydal knihu na toto téma *The Black Cow's Footprint*. Jde o první obsáhlejší publikaci týkající se Kótů. Na trhu však stále chybí komplexní monografie o tomto etniku, jako je například kniha o Todech A. R. Walkera *The Toda of South India* (1986), která by se podrobně zabývala všemi stránkami života kmene. V neposlední řadě je nutné uvést profesora K. Zvelebila, který o Nílgiri napsal velké množství publikací a článků, které spolu s jeho přednáškami byly hlavním motivem mé práce v oblasti.

Náhoda tomu chtěla, že jsem se při první návštěvě regionu seznámila s několika Kóty, se kterými mě dodnes pojí přátelství. Při svém prvním pobytu v Nílgiri jsem se začala věnovat práci s Kóty, o kterých jsem v dostupné literatuře našla poměrně málo informací. Nejprve jsem se zaměřila na poznávání života kmene v celonílgirském kontextu, to znamená, že jsem si prostudovala dostupnou literaturu o regionu a navštívila i vesnice jiných etnik žijících v oblasti, obzvláště Irulů, Badagů a Kurumbů.

V roce 2003 jsem se zabývala hlavně sběrem informací o běžných stránkách života kmene Kótů, jako jsou svátky, obřady, rodinné zvyklosti, náboženství a podobně. Navštívila jsem šest ze sedmi kóťských vesnic, abych zmapovala společné kulturní a sociální prvky a poznala odlišnosti mezi jednotlivými vesnicemi. Nepodařilo se mi navštívit sedmou vesnici Kaláč (Kalāc, tam. Kotalūr Kōkāl), a to vzhledem k její velké vzdálenosti. Během svého pobytu jsem se spojila se dvěma organizacemi, které se věnují práci s místními kmeny a jejichž pracovníkům vděčím za mnohé, Tribal Research Centre (TRC) v M. Palada a Nilgiri Adivasi Welfare Association (NAWA) v Kótagiri (Kōttakiri, angl. Kotagiri).

V roce 2007 jsem se vydala na další terénní výzkum do Modrých hor, tentokrát se smělým cílem natočit příběhy Kótů. Můj čas v Indii byl limitován, a tak jsem se po krátkém váhání rozhodla soustředit se na jedno místo, na vesnici Kolmél (Kolmēl, angl. Kollimalai), a jít tak ve stopách profesora Emeneaua, který zde

prováděl svůj výzkum postupně v letech 1936 až 1938. Výběr vesnice Kolmél byl potenciálně velice důležitý. Pokud by se podařilo nějaké příběhy zachytit, mohla bych provést srovnání toho, co sesbíral Emeneau, a toho, co, jak jsem doufala, sesbírám já.

Jako dvě hlavní metody terénního výzkumu jsem zvolila zúčastněné pozorování a interview. Zúčastněné pozorování jsem jako metodu využívala hlavně při svých prvních pobytech v kótských a ostatních kmenových vesnicích. Cílem tehdy bylo poznat co nehlouběji jednotlivé aspekty života etnik. Poté následovaly rozhovory, které mi pomáhaly některé věci si ujasnit. Před samotným výzkumem jsem si připravila seznam témat, která mne zajímala a která jsem potřebovala objasnit. Otázky jsem si předem připravovala pouze rámcově. Při rozhovorech jsem dávala záměrně přednost spontaneitě, aby se co nejvíce zachovala autentičnost výpovědí. Otázky jsem musela často opakovat a pozměňovat, abych se přesvědčila, zda mi informant rozumí a zda já rozumím jemu. Stejně otázky jsem často kladla nezávisle na sobě více informantům, abych se přesvědčila o správnosti získaných informací. Otázky, na které jsem nedostala uspokojivou odpověď, jsem musela i několikrát přeformulovat.

Interview probíhala ve dvou lokalitách. V největší míře v autentickém prostředí kótských a dalších vesnic. Zde se jednalo hlavně o témata týkající se např. běžného života, rituálů, obřadů a sociálního systému. Další byly rozhovory mimo vesnice; ty probíhaly v Úty v luxusních restauracích či barech s movitými Kóty. Tématy těchto rozhovorů byla hlavně ekonomická situace, problematika vystěhovávání kótských vesnic, politika a všeobecné společenské změny ovlivňující Kóty. Velmi často byli účastníky Kótové, kteří žijí mimo kótské vesnice, ať už kvůli práci, či kvůli vzdělání svých dětí.

Po svém příjezdu do Nílgiri jsem se pokoušela s Kóty navázat rozhovor na téma příběhů. Velmi dlouho neúspěšně. Nikdo neznal jména postav z Emeneauových příběhů. Nakonec mí kótské přátelé našli jednoho starce, který byl ale nemocný, a tak jsem několik dalších dní čekala, až se uzdraví alespoň do té míry, aby mohl vyprávět. Nakonec jsem pana S. Rámána navštívila a strávila u něj několik nezapomenutelných dní. Příběhy mi vyprávěl ze svého lůžka, umístěného v temném koutě pokoje, přitom neustále silně pokašlával a pokuřoval nejlevnější indické cigarety. Jeho vyprávění vzbudilo zájem i mezi vesničany, a tak přicházelo

poslouchat stále více lidí. Několik si jich dokonce vzpomnělo na další příběhy, panu Rámanovi je připomněli a ten je pak vyprávěl. Pan Ráman si nakonec vzpomněl na 15 příběhů a vyprávění. V jeho domě jsem pořídila i nahrávku jedné verze příběhu o Kotérvikinovi, který vypravoval jeho syn Durjódanan (Duryodanan).

Příběhy a vyprávění jsem nahrávala na diktafon. Poté jsem strávila více než týden v domě své informantky a tlumočnice Victorie v jedné osobě a příběhy jsme překládaly přes tamilštinu do angličtiny. Často bylo potřeba, abychom si úryvek poslechly mnohokrát vzhledem k tomu, že hlavnímu vypravěči S. Rámanovi bylo velmi často špatně rozumět (mimo jiné proto, že byl vzhledem k pokročilému věku téměř bezzubý). Také jsme občas narazily na nejasnosti v reáliích či výrazech, a musely jsme si je proto vysvětlovat.

Celkem se podařilo pořídít nahrávky 23 kótských příběhů či vyprávění různé kvality a délky a několik popisů kótských rituálů a obřadů. Dalších 5 textů jsem zaznamenala při práci na prepisech a překladech s informantem Néhrúem; ty jsou v angličtině.

Je nutné zdůraznit, že to, jak mi informanti příběhy vyprávěli, není tradiční způsob, jakým se příběhy dříve šířily mezi Kóty. V tomto případě šlo spíš o jakési oporašování paměti čistě pro účely mých nahrávek. Nicméně věřím, že i tak má moje práce význam, minimálně proto, že se v daných podmínkách uchovaly střípky kulturního dědictví Kótů.

Největší část práce na prepisech a překladech byla provedena v České republice s pomocí mého kótského přítele a informanta Néhrúa, který kvůli tomu přijel z Velké Británie, kde žije. Všechny příběhy jsme společně prepisovali do latinky pomocí tamilského písma. To se ukázalo jako velmi praktické pro zápis drávidské kótsčiny. Každý text jsme pak doslovně překládali a nakonec jsem věty převyprávěla tak, aby dávaly smysl a zároveň aby byla zachována autentičnost textu (ukázka postupu při překladu je v části Příloha). Při mravenčí práci na prepisech jsme diskutovali o různých tématech kótského života a Néhrú mi vyprávěl pět příběhů. Tyto příběhy nemají lingvistickou hodnotu, protože jsou vyprávěny v angličtině. Nepopíratelně mají informační hodnotu a v textu práce jsem je také využila. Pro úplnost jsou uvedeny v příloze práce s českým překladem.

Všechny příběhy a texty, které jsou v mé práci zpracovány a zmíněny, jsou uvedeny v příloze *Kótské příběhy* v přepisu do latinky a v českém překladu a ve zvukové podobě v původním kótském znění na přiloženém CD. Překlad textů není doslovný, jelikož by se tím snížila srozumitelnost. Nicméně jsem se při převyprávování snažila zachovat v co největší možné míře styl mluveného slova. V některých případech jsem pro lepší porozumění doplnila nevyřčené slovo, které jsem uvedla v závorce. Některé kótské termíny, které buď považuji za etnograficky významné, či pro které je těžké najít český ekvivalent, jsem záměrně ponechala v původním znění. Tento termín je vždy psán kurzivou a v poznámce následuje český překlad či vysvětlení.

4 Členění práce

Disertační práce je rozdělena do dvou hlavních oddílů, které jsou dále členěny na kapitoly a podkapitoly. První oddíl pojednává o kótské kultuře, druhý oddíl se zabývá vlastními příběhy. Výsledky mého výzkumu a analýzy jsou shrnuty v *Závěru*.

V *Úvodu* stručně popisuji dosavadní terénní výzkum oblasti (kap. 0.3) a vlastní terénní výzkum (kap. 0.4) včetně metody zpracování nashromážděných dat. Jednu část věnuji informantům (kap. 0.5), bez nichž by moje práce nemohla vzniknout.

V oddílu 1, *Aspekty kótské kultury*, se věnuji popisu oblasti Modrých hor. Považuji za nezbytné představit nejen nílgirský region, ale také etnika, která zde žijí, a to ze dvou důvodů:

a) pro pochopení unikátnosti sebraného materiálu je potřeba představit si celý mikroregion v kontextu historických událostí,

b) literatura týkající se této oblasti je na našem území bohužel velmi těžko dostupná.

Obsahem kapitoly nazvané *Kmenová společenství Modrých hor* (1.2.4) je stručné představení etnik, která měla v minulosti úzké vazby na etnikum Kótů. V kapitole 1.3, *Kótové dříve a dnes*, popisuji Kóty. Jednotlivé podkapitoly se věnují různým aspektům života kótského etnika. Celým textem prochází linie, která se týká změn, jež ovlivnily všechny kmeny v regionu, a tudíž i Kóty poté, co do regionu začali proudit noví usedlíci.

Druhý oddíl tvoří jádro mé práce. Kapitola 2.1.1 představuje teoretická východiska pro rozbor textů, jednotlivé části jsou věnovány typologii příběhů (reálné, fabulové, ty dále dělím na mýty a pověsti), jednotlivým prvkům narativního textu (čas, prostor, hrdina), stylistickým prostředkům (intonace, řečnické otázky, přímé řeči, personifikace) a nejpoužívanějším motivům. Část 2.2 shrnuje život a práci indologa a lingvisty M. B. Emeneaua, který sebral kótské texty před více než sedmdesáti lety. V tomto oddílu práce také seznamuji čtenáře s Emeneauovým stěžejním dílem *Kota Texts*, které mě inspirovalo ke zkoumání této tematiky a vedlo k napsání práce. Na to navazuje kapitola 2.3, která se ve velké míře opírá o terénní výzkum a je věnována materiálu nasbíranému v roce 2007. V této části se zabývám samotnými příběhy, jejich seříděním, analýzou a komparací s Emeneauovými texty.

Závěr prezentuje všechna získaná fakta zejména na základě terénního výzkumu. První část se týká shrnutí změn v mikroregionu Nílgi a jejich působení na jednotlivá etnika. Není opomenut vliv modernizace a globalizace, fenoménů, které v poslední době hýbou světem. Druhá podkapitola je věnována dalším možnostem výzkumu u kmene Kótů. Kromě sběru dalších příběhů v ostatních vesnicích je zde také nastíněna možnost zajímavého lingvistického bádání o kótštině. Poslední část shrnuje všechna fakta získaná při terénním výzkumu v Modrých horách v roce 2007 a věnuje se nově sebraným příběhům, jejich třídění a analýze. Obsahuje výsledky rozboru a komparace příběhů a závěry z toho plynoucí.

Důležitou součástí mé práce je *Příloha Kótské příběhy*, která obsahuje kompletní přepis a překlad nově nalezených příběhů, jež se podařilo nahrát při práci ve vesnici Komél. Z důvodů uvedených v Závěru lze tento materiál považovat za unikátní. Dále je součástí příloh slovníček kótských a dalších výrazů použitých v práci, a to s uvedením čísla příslušného etymonu ve srovnávacím slovníku drávidských jazyků (DEDR) či s odkazem na jiný slovník, seznam nejdůležitějších informantů s krátkými životopisy a tabulka s názvy kótských vesnic. Nepostradatelnou přílohou je i rozsáhlá fotodokumentace. Jako zvláštní přílohu uvádím nahrávky příběhů na CD.

5 Závěr

5.1 Transformace kótské kultury a nílgirského mikroregionu

Ačkoli je práce cíleně zaměřena na **sběr a zpracování pozůstatků orální tradice kmene Kótů**, považovala jsem za nutné provádět tuto analýzu v kontextu vývoje celého nílgirského regionu. Ten je místem, kde se odehrává veškerý život kótského etnika a dalších kmenů, které Kóty v různé míře ovlivňovaly.

Je pozoruhodné, jak změny, které sledujeme v nílgirském mikroregionu po dobu dvou set let, ovlivnily zde žijící etnika. Největší z nich – rozpad tradičního a unikátního výměnného obchodu zboží a služeb – způsobila, že se většina etnik postupně, i když v různě velké míře, transformovala.

Zatímco Todové museli z velké části opustit tradiční hospodářství, založené na chovu buvolů, a poměrně neúspěšně odolávali tlakům misionářů, Badagové se stali úspěšnými zemědělci a dokázali se přizpůsobit poptávce na trhu. Jejich populace během transformace regionu enormně vzrostla. Kurumbové a Irulové stále patří mezi zaostalejší etnika oblasti a stále jsou obávanými čaroději. Necháávají se najímat jako námezdní síla na polích. Další etnika nadále platí za pomalu se rozvíjející, i když vzdělanost mezi jejich obyvateli roste.

Pro nás jsou v kontextu práce nejzajímavější Kótové, kteří se jakoby snadno přizpůsobili modernímu způsobu života a zároveň si zachovali velkou míru tradice. Zajisté to souvisí s rigidní společenskou strukturou vesnic, kótskou hrdostí a sebeuvědoměním. Kótové odolali misionářským nátlakům a zachovali si svoje vlastní unikátní kmenové náboženství, založené na uctívání trojice bohů. Pro etnology je určitě pozitivní, že i při poměrně intenzivní modernizaci života Kótové stále ve velké míře provádějí stejné obřady a rituály, dodržují stejný roční cyklus ceremonií, stejná rodinná a vesnická pravidla a hierarchii. Přestože během dvacátého století bylo mnoho rituálů, zvyků a obřadů zrušeno vlivem reformistického hnutí, které mělo za cíl odstranit z tradic kótské společnosti praktiky, které odporovaly pravidlům okolní hinduistické společnosti, některé vesnice se vrátily zpět ke kořenům. I v současné době se v některých vesnicích debatuje na téma obnovení některých rituálů. Jak například uvedl informant Néhrú, ve vesnici Kolmél zvažují návrat k obětování buvola při druhém pohřbu, tedy při pohřbu *varl ta·v*.

Kótský jazyk s dialekty se dodnes zachoval ve všech sedmi vesnicích. A to i přesto, že vzdělání je v regionu založeno zásadně na tamilštině a v soukromých školách také na angličtině.

V posledních desetiletích se modernizace zrychlila, mezitím dorostly nové generace Kótů a objevilo se mnoho dalších změn, jako je možnost nových zaměstnání, emancipace, mobilita, ekonomická prosperita některých rodin, vysokoškolské vzdělání. Kótové při vzdělávání aktivně využívají vládních výhod v podobě kvót. Mnoho Kótů dnes žije mimo kótské vesnice. Důvodem je lepší dostupnost zaměstnání a kvalitních škol. Přesto tito Kótové udržují intenzivní styky s rodnou vesnicí, účastní se slavností a obřadů a investují nemalé částky na rozvoj kótských vesnic.

Je nesporné, že kótská kultura je osobitá, a nezbývá než doufat, že její charakteristické prvky zůstanou ještě určitý čas zachovány a že alespoň v nejbližších desetiletích úplně nezmizí. Domnívám se, že zrychlující se postup modernizace a globalizace tomu nesvědčí. Všeobecně se má za to, že původní tradiční společnosti velmi snadno a rychle podléhají novinkám a ztrácejí tak svou vlastní kulturu.

5.2 Výsledky práce

Práce se opírá o data získaná v terénním výzkumu v kótské vesnici Kolmél. Důvod jsem vysvětlila v úvodu: V této vesnici M. B. Emeneau sebral příběhy, které publikoval ve čtyřdílných *Kota Texts*, a tak se nabízela možnost jít ve stopách tohoto velkého lingvisty. Při návštěvě některých dalších vesnic, jako je např. Porgár a Ménár, jsem se setkala s lidmi, kteří se snažili vzpomenout si na některé příběhy, které kdysi znali. Sice nebyli příliš úspěšní, nutno ale přiznat, že jsem v těchto vesnicích nepobývala dostatečně dlouhou dobu.

Po náročném hledání schopného vypravěče ve vesnici Kolmél jsem objevila pana S. Rámana, který nakonec vyprávěl nejvíce příběhů. Celkem se při pobytu v Komélu a při návštěvě Porgáru podařilo sebrat 23 kótských příběhů různé délky a kvality od pěti vypravěčů.

Jak již bylo řečeno v úvodu, cílem práce není lingvistický rozbor těchto textů. Práce se zaměřila na sběr a uchování unikátních textů a na jejich rozbor a srovnání s více než sedmdesát let starými příběhy sebranými ve stejné lokalitě.

Jádrem práce je zpracování výsledků terénního výzkumu. Podařilo se nahrát nové texty, které jsou přepsány a přeloženy (viz přílohu). Vyložila jsem obsah příběhů a v návaznosti na předchozí Emeneauův výzkum jsem provedla analýzu. Při srovnávání s jeho příběhy v *Kota Texts* se ukázalo, že mnohé příběhy, které jsem nahrála, v jeho publikaci chybějí, a lze je tudíž považovat za nově nalezené.

Celé zpracování nových textů jsem prováděla v kontextu popisu a rozboru kulturních a sociálních proměn v regionu (nejen u Kótů) v posledních dvou letech.

Při analýze jednotlivých prvků vyprávění a při jejich srovnávání s *Kota Texts* se ukázalo, že mnoho prvků je shodných či velmi podobných. V příbězích nacházíme stejné nebo velmi podobné hrdiny, kteří vystupují v příbězích M. B. Emeneaua. Jsou to většinou Kótové a příslušníci nílgirských kmenů, se kterými měli Kótové v minulosti časté společenské a ekonomické styky.

Také lokalita zůstává stejná, většina příběhů se odehrává v Nílgiri, obvykle na konkrétních místech tohoto pohoří.

Styl vyprávění mých informantů a styl Emeneauova informanta Sulliho jsou velmi podobné, pokud mohu posoudit vzhledem ke své znalosti kótského jazyka. Stylistické prostředky jsou stejné, vypravěči často užívají přímou řeč, pracují s intonací a příběhy emotivně prožívají. Také velmi často opakují části vět, což je velmi obvyklé i v příbězích sebraných Emeneauem.

Rozdíly, které jsem našla, patrně pocházely především z osobitého stylu vyprávění jednotlivých informantů a z časového odstupu mezi oběma výzkumy.

Nově sebrané příběhy se výrazně liší pouze v rozsahu textu. Nové příběhy jsou mnohem kratší než původní. Nabízejí se dva důvody, které spolu souvisejí. Zaprvé to je změna, kterou přinesla modernizace do kótského etnika. Lidé se již tak často nesdružují a nevyprávějí si příběhy. Místo toho poslouchají rádio, dívají se na televizi, navštěvují kino a sledují v něm tamilské filmy. Úplně vymizela živá orální tradice, a tak příběhy, které jsem zaznamenala, jsou pouze jakýmsi vzpomínkami. Přesto lze na základě rozboru příběhů v kontextu změn v regionu usoudit, že nově nahrané příběhy jsou původní, kótské, byť některé částečně ovlivněné okolním hinduismem, který je součástí společenských změn v celém regionu.

Vzhledem k tomu, že pravidelné vyprávění příběhů z běžného společenského života kmene vymizelo, nemohla jsem si vybírat mezi informanty, kteří by uměli

vyprávět příběhy, ale byl úspěch, že se mi podařilo nalézt alespoň několik Kótů, kteří si příběhy pamatovali. Rozsah příběhů je tedy ovlivněn vypravěčskými schopnostmi informantů. Vypravěči se snažili na příběhy vzpomenout, a to způsobilo zjednodušení textů. Informanti se soustředili na děj příběhu, jak vyplývá z mnoha debat, které během vyprávění proběhly.

Kromě zpracování a analýzy textů bylo cílem práce také odpovědět na otázku, zda se změny v nílgirském mikroregionu, které byly velmi intenzivní a které měly na všechny zde žijící kmeny velmi silný dopad, nějakým způsobem v příbězích odrazily. K tomu měla napomoci právě analýza nově sebraných textů z různých hledisek a jejich srovnání s *Kota Texts*.

Nové příběhy jsou, jak vyplývá z analýzy, do velké míry spolehlivé. Obsahují údaje o tradicích kótského etnika a o společenských a ekonomických vazbách s ostatními nílgirskými kmeny. Jak se ukázalo, oproti původnímu předpokladu texty neobsahují žádné prvky z moderní historie a neodrážejí žádné změny ve společnosti, ke kterým došlo v posledních dvou stech letech, především rozpad tradičních sociálních vazeb a ve své době unikátního výměnného obchodu. Jako by byly příběhy v myslích vypravěčů zakonzervovány. Přikláním se k tezi, že příčinou je to, že vyprávění jako součást denního života kmene téměř s jistotou vymizelo, a příběhy se tudíž nevyvíjely, jak uvádím výše. Otázkou zůstává, zda by se změny ve společnosti v textech odrazily, kdyby praxe vyprávění příběhů nebyla přerušena. O tom ale můžeme pouze spekulovat.

Hlavním cílem práce bylo zaznamenat příběhy, dokud existují, a uchovat je. Lze předpokládat – také vzhledem k vyššímu věku vypravěčů, že tyto příběhy, nebo jejich většina, s další generací vymizí. Kótská vyprávění jako součást lidové slovesnosti kmene nejsou dnes kulturně významná. Nejsou součástí živé tradice a postupem času budou pravděpodobně úplně zapomenuta. Věřím, že moje práce přispěje k tomu, aby fragment tohoto kulturního dědictví zůstal zachován.

5.3 Možnosti zaměření dalšího výzkumu

Ve vesnici Kolmél jsem se setkala s některými Kóty, kteří žili v jiných kótských vesnicích. Když zjistili, co hledám, tvrdili, že u nich ve vesnici jsou někteří starší Kótové, kteří by si mohli příběhy pamatovat. Zajisté by stálo za to v těchto vesnicích

strávit delší dobu a pokusit se příběhy nalézt, srovnat a případně analyzovat. To se nabízí jako předmět dalšího výzkumu v nílgirském regionu.

Příběhy, které byly nahrány ve vesnici Kolmél v roce 2007, představují velmi zajímavý materiál i pro další lingvistické bádání. Mimo jiné texty obsahují mnoho slov, která nejsou obsažena v DEDR. Jako další pole pro bádání se nabízejí dialektové rozdíly v kótštině jednotlivých sedmi vesnic, což je velmi zajímavá otázka. Kromě jazykovědného bádání se také nabízí možnost dalšího literárního rozboru a srovnávání textů v indickém či jiném kontextu.

6 Seznam vybrané literatury

- Bal, M., 1985, *Narratology: Introduction to the Theory of Narrative*. University of Toronto Press, Toronto.
- Benediktová, R., 2003, *Kulturní vzorce*. Argo, Praha.
- Burrow, T., Emeneau, M. B., 1984, *A Dravidian Etymological Dictionary*. Oxford University Press, New York.
- Emeneau, M. B., 1944, *Kota Texts*. Part One. University of California Press. Berkeley and Los Angeles.
- Emeneau, M. B., 1946, *Kota Texts*. Part Two. University of California Press. Berkeley and Los Angeles.
- Emeneau, M. B., 1946, *Kota Texts*. Part Three. University of California Press. Berkeley and Los Angeles.
- Emeneau, M. B., 1946, *Kota Texts*. Part Four. University of California Press. Berkeley and Los Angeles.
- Emeneau, M. B., 1967, A sketch of Kota grammar. V: *Collected Papers*. The Annamalai University, Annamalainagar, s. 64–82.
- Emeneau, M. B., 1971, *Toda Songs*. Oxford University Press, Oxford.
- Emeneau, M. B., 1994, Ootacamund in the Nilgiris. Some Notes. V: *Dravidian Studies. Selected Papers*. Motilal Banarsidass Publisher Private Limited, Delhi. s. 405–413.
- Giddens, A., 2010, *Důsledky modernity*. Sociologické nakladatelství, Praha.
- Hockings, P., 1980, Ancient Hindu Refugees. *Badaga Social History 1550–1975*. Mouton Publishers, The Hague.
- Hockings, P., Pilot-Raichoor, Ch., 2002, *A Badaga–English Dictionary. (Trends in Linguistics - Documentation)*. Mouton de Gruyter, New York.
- *Kriyāviṇ Tarkālat Tamīl Akarāti. Tamīl–Tamīl–Āṅkilam*. 2000, Dictionary of Contemporary Tamil (Tamil–Tamil–English). Cre-A, Chennai.
- Lengerke, H. J. von, 1977, *The Nilgiris. Weather and Climate of a Mountain Area in South India*. Franz Steiner Verlag, Wiesbaden.
- Lévi-Strauss, C., 1996, *Myšlení přírodních národů*. Dauphin, Praha.

- Liebert, G., 1976, *Iconographic Dictionary of the Indian Religions. Hinduism – Buddhism – Jainism*. Brill, Leiden.
- Lord, A. B., 1960, *The Singer of Tales*. Harvard University Press, Cambridge.
- Mandelbaum, D. G., 1938, Polyandry in Kota society. V: *American Anthropologist*. Vol. 40, No. 4, s. 574–583.
- Mandelbaum, D. G., 1941a, Culture Change among the Nilgiri Tribes. V: *American Anthropologist*. New Series, Vol. 43, No. 1, s. 19–26.
- Mandelbaum, D. G., 1960, A Reformer of his people. V: Casagrande, J. B. (editor), *In the Company of Man. Twenty Portraits of Anthropological Informants*. Harper Torchbook, New York, s. 273–308.
- Mandelbaum, D. G., 1989, The Kotas in their social setting. V: Hockings, P. (editor), *Blue Mountains. The Ethnography and Biogeography of a South Indian Region*. Oxford University Press, Delhi, s. 144–185.
- Mohandoss, Ch. A., 1998, *The Kota of Nilgiris, A Profile*. Directorate of Tribal Research and Development, M. Palada.
- Pavera, L., Všetická, F., 2002, *Lexikon literárních pojmů*. Nakladatelství Olomouc, Olomouc.
- Rivers, W. H. R., 1986, *The Todas*. Vol I. a Vol. II. Rawat Publications, Jaipur.
- Subbiah, G., 1985, *Grammar of Kota. Ko:v ma:nt*. Annamalai University, Annamalainagar.
- *Tamil Lexicon*. 1982, In Six Volumes. University of Madras, Madras.
- Thompson, S., 1958, *Motif-Index of Folk-Literature. A Classification of Narrative Elements in Folktales, Ballads, Myths, Fables, Medieval Romances, Exempla, Fabliaux, Jest-Books, and Local Legends*. Vol. I–VI. Rosenkilde and Bagger. Copenhagen.
- Vacek, J., 2007, *Flowers and Formulas. Nature as Symbolic Code in Old Tamil Love Poetry*. Karolinum, Praha.
- Varghese I., 1974, The Kota. V: *Bulletin of the Anthropological Survey of India*, XVIII, No. 2., 1969, Calcutta , s. 103–182.

- Walker, A., 1986, *The Toda of South India: A new look*. Hindustan Publishing Corporation, Delhi.
- Wolf, R. K., 1997a, Rain, God, and unity among the Kotas. V: Hockings, P. (editor), *Blue Mountains Revisited. Cultural Studies on the Nilgiri Hills*. Oxford University Press, Delhi, s. 231–287.
- Wolf, R. K., 2000/2001a, Mourning songs and human pasts among the Kotas of South India. V: *Asian Music*, Vol. 32, No. 1, s. 141–183.
- Wolf, R. K., 2005, *The Black Cow's Footprint. Time, Space, and Music in the Lives of the Kotas of South India*. Permanent Black, Delhi.
- Zeman, M. a kolektiv, 1988, *Průvodce po světové literární teorii*. (Ústav pro českou a světovou literaturu ČSAV) Panorama, Praha.
- Zvelebil, K. V., 1982, *The Irula (Ēṛla) Language*. Harrassowitz, Wiesbaden.
- Zvelebil, K. V., 2001, *Nilgiri Areal Studies*. The Karolinum Press, Prague.
- Zvelebil, K. V., 2002, *Modré hory*. Argo, Praha.

7 Přílohy

Ukázka zpracování nahraného textu

Co se týče způsobu překladu textů, chtěla bych postup dokumentovat na následujícím příkladu příběhu Kámen Kámmatrájan. Nejprve jsem text přeložila doslova, poté jsem věty utvořila tak, aby co nejvíce odpovídaly kótskému textu.

Kámen Kámmatrájan

1. na·ng saturnm kalle na·ng saturnm kalle, so·mi, akallune

čtyři čtverec kámen čtyři čtverec kámen, drazí, ten kámen

ka·mmaṭra·yan kalluro avre.

ka·mmaṭra·yan kámen je oni.

Čtyřhranný kámen, čtyřhranný kámen, moji drazí, ten kámen oni považují za kámen *ka·mmaṭra·yan-a*.

2. adnkre oṛ land vaduṭe oḍu i·ḍ e·kare land

pro to nějaký půda přišla jeden dva akry půda

taniya·ḍe viṭidolo akkalle ay oḍo.

zvlášť ponechaná ten kámen tam je/existuje.

Proto zvlášť ponechali jeden dva akry půdy pro ten kámen, který tam je.

3. ad ti·ngilk oḍu baṭke peruḍo ile taniya·yḍe tiṅgilk

to měsíčně jeden krát pohyboval se nyní zvlášť měsíčně

oḍ time peruḍo alk apaṭm ala·de,

jeden krát pohyboval se, pak stopa, otisk bez toho (zastavení)

pinme viṭ viṭiṭke aṭa·k oṽṭke ay itko.

znovu odešel, odešel tam (kousek), hýbe se tam, stojí.

Jednou za měsíc poskočil, jednou měsíčně sám poskočil, zanechal stopu, aniž by se zastavil, a znovu a znovu kousek poskočil a zastavil se (tam, na nějakém místě).

4. pin oꝛ ađutu tiŋgiluke pinm ay
poté jeden další v měsíci znovu tam
 viṭiṭke pinm ve·r eđm ma·yto.
odešel, znovu další místo stěhuje se.
 Potom znovu další měsíc poskočil na jiné místo (dosl. přestěhoval se).
5. ay viṭuṭe pinm ve·ređm ma·yt, so·mi,
tam odešel znovu jiné místo stěhoval se, drazí,
 inme inme inme [...] oyṭke ni·r asiṭke
takto takto takto [...] šel, voda hrát si ve vodě
 e·r e·r marpaṭm vadmro, arsvi?
nahoru nahoru, znovu vynořil se, víte?
 Znovu odešel na jiné místo, stěhoval se, drazí, a takto, takto, takto [...] chodil a hrál si ve vodě (potápěl se) a znovu se vynořil, víte?
6. marpaṭkme e·r e·r vadmro
znovu nahoru nahoru vynořil se
 a·n en kaṇa·re pat i·rva·t paṭi·ḍ kaṭole.
já moje oči deset dvacet otisků viděl.
 Znovu se (postupně) vynořil nahoru a já viděl na vlastní oči deset dvacet stop (toho kamene).
7. ad manjinguḷ talkvite kalde·ṇ ala.
to člověk moci tahat kámen ne.
 Člověk ten kámen neutáhne.
8. da·r oyṭ adn taylir ikvo·.
kdo jít ten tlačit je.
 Kdo by chodil tlačit (ten kámen).
9. alkke English ka·rṇ vato·ne,
a tak Angličan přišel,
 id poy ad taṇpaka·yṭ oyk kal ala·rone.
to lež, to samo pohybovat se kámen, řekl.
 Pak přišel Angličan a řekl, že je lež, že se kámen sám pohybuje.
10. rod kaymb iṭke guṭil iṭke
železný drát dal, kolík dal
 saŋgil iṭke kačo·ne.

řetěz dal udělal.

Dal (na kámen) drát a (připevnil ho) kolíky a řetěz.

11. saŋgil pu·ram tuŋḁ tuŋḁ·y

řetěz všechno na kousky

olmro kalle oygo, arsvi?

tam kámen šel, víte?

(Ale) kámen šel a všechno (rozbil) na kousky, víte?

12. alk pinm marpaṭkme [...] ay eḁm

pak znovu opět [...] tam místo

adnkṭe il oṛ i·ḁ e·kar buym taŋiyayḁ viṭoḁo·.

proto teď jeden dva akry půda zvlášť nechali.

Pak šel znovu na to místo [...], (kde) pro něj nechali zvlášť jeden dva akry půdy.

13. ile ad il il ila·, so·mi, mine·rguyṭme

teď to teď teď ne, drazí, předevčím

no·sṭ vadve , a·, aṅme apaṭme il ila·.

viděl přišel, ach, jako to ten otisk nyní není.

Teď, teď ne, drazí, předevčím jsem to viděl, ach, ten otisk tam není.

14. oḁe eḁmṭle sariya·yḁe square·ya·yḁe kallu.

jeden místo na správně čtverec jako kámen

Na jednom místě je kámen jako čtverec...

Fotografie

Kótové v tradičním oděvu

Tradiční kótský dům

Chrámý ve vesnici Kolmél

